

Od Redakcji

55 tom „Zeszytów Łużyckich” dedykujemy Panu Zdzisławowi Kłosowi, kustoszowi Biblioteki im. Zdzisława Stiebera Instytutu Sławistyki Zachodniej i Południowej Uniwersytetu Warszawskiego. Duża różnorodność tematyczna prezentowanych artykułów uniemożliwia napisanie wstępu, który spełniałby funkcję spójnej czytelniczej instrukcji. Czytelnik znajdzie tu prace językoznawców, literaturoznawców i kulturoznawców; studia eksponujące problematykę związaną z różnymi obszarami zamieszkiwanymi przez Słowian. Poszczególne artykuły pomieszczone w niniejszym zbiorze, dokumentują sposoby, w jakie sławistyczna refleksja, wychodząc od zagadnień szczegółowych: łużyckich, czeskich, bułgarskich, serbskich, słowackich, słoweńskich i ogólnosławistycznych, zmierza ku rozleglejszym polom badawczym, włącza się w trwające oraz inicjuje nowe dyskusje. Mozaikowy kształt tomu nie tylko odzwierciedla aktualne – dobrze zdomowione, ale też dopiero kształtujące się, szukające teoretycznych i instytucjonalnych zakotwiczeń – tendencje w badaniach humanistycznych, przede wszystkim jednak wskazuje na rozległe i silnie zróżnicowane spektrum pytań, nad którymi namysł prowadzi Autorów zawsze i nieuchronnie do sławistycznej biblioteki. To ona – współdzielona przez przedstawicieli różnych dziedzin i specjalności przestrzeń słowa i wiedzy – wydaje się dziś jednym z najważniejszych filarów sławistyki jako zinstytucjonalizowanej dziedziny akademickiej, reprezentującego ją środowiska naukowego, a także formowanej przezeń wspólnoty myśli i pamięci. Jeśli zatem biblioteka trwa, to w pierwszym rzędzie dzięki zaangażowanym w jej kultywację ludziom, takim jak Pan Zdzisław Kłos. To on od 1977 roku pozostaje niezrównanym w bibliotekarskim kunszcie oraz życzliwością przewodnikiem po „rozwidlających się ścieżkach” księgozbioru warszawskiej sławistyki¹.

Pisząc o obecności Zdzisława Kłosa w Instytucie Sławistyki Zachodniej i Południowej, trudno pominąć jego zaangażowanie w działalność naukową tworzącego tę instytucję zespołu. Wśród licznych prac ogłoszonych

---

¹ Mamy tu na myśli księgozbiory Instytutu Sławistyki Zachodniej i Południowej oraz Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauki od 2001 roku dzielące wspólną przestrzeń w budynku na kampusie Uniwersytetu Warszawskiego, której gospodarzami są pracownicy obu bibliotek.

przez tego Autora drukiem dominują teksty sorabistyczne (analizy problemowe, noty biograficzne, eseje, recenzje, przekłady), dotyczące zarówno problematyki językowej, jak i przybliżające kwestie historyczne, kulturowe oraz artystyczne. Zdzisław Kłos publikował je systematycznie m.in. na łamach „Zeszytów Łużyckich”, co więcej, wielokrotnie występował w roli współredaktora poszczególnych numerów tego czasopisma, a w 2019 roku pełnił funkcję jego redaktora naczelnego. Do najbardziej znaczących publikacji Adresata niniejszego tomu należy monografia *Spojrzenia na kulturę Serbołużyczan* (Warszawa: Uniwersytet Warszawski 2013). Książka ta stanowi udaną i niezwykle cenną próbę kompleksowego opracowania poświęconego przeszłości tej słowiańskiej mniejszości zamieszkującej na niemiecko-czesko-polskim pograniczu oraz jej kondycji we współczesnej, globalizującej się rzeczywistości.

W staraniach, by kurczący się świat Serbołużyczan udokumentować, opisać i przemyśleć, można dostrzec charakterystyczną dla Zdzisława Kłosa – czy to jako autora naukowych opracowań, czy też jako opiekuna warszawskiej biblioteki sławistycznej – ekologiczną z ducha troskę o zachowanie i rozumną pielęgnację małych języków i kultur. Nie tylko zresztą Łużyczanie i sprawy łużyckie znajdują w osobie Zdzisława Kłosa uważnego oraz wytrwałego eksploratora i kronikarza; oto w autorskiej, liczącej przeszło sześćdziesiąt tytułów bibliografii odnajdujemy także artykuły o tematyce czeskiej, wątki słoweńskie, jak i syntezy ogólnosłowiańskie. Wszystkie one wzbogacają dorobek naukowy zarówno naszego Instytutu, jak i polskiej sławistyki. Pisane z potrzeby krytycznej refleksji, nierzadko pod prąd naukowym hierarchiom i modom, przywracają znaczenie marginalizowanym, unieważnianym i zapominanym obszarom badawczym.

Redaktorzy